

Директива Світового Банку

Керівництво щодо запобігання та боротьби з шахрайством і корупцією у проектах, що фінансуються за рахунок позик МБРР та кредитів і грантів МАР (в редакції від 1 липня 2016 року)

Рівень доступу згідно з положеннями інформаційної політики Світового банку

Документ відкритого доступу

Номер в каталозі

LEGVP5.09-DIR.117

Опубліковано

19 липня 2016 р.

Вступив в дію

1 липня 2016 р.

Зміст

Дане Керівництво призначене для запобігання та боротьби з випадками шахрайства та корупції (як визначено далі), які можуть виникнути у зв'язку з використанням коштів, отриманих від Міжнародного банку реконструкції та розвитку (МБРР) або Міжнародної асоціації розвитку (МАР) в період підготовки та/або реалізації проектів за підтримки інструменту Фінансування інвестиційних проектів (ІПФ). В Керівництві наведено загальні принципи, вимоги та санкції, що застосовуються до осіб та організацій, які отримують, несуть відповідальність за розміщення або переказ, або приймають рішення, чи здійснюють вплив в процесі прийняття рішень щодо використання даних коштів.

Організації, яких це стосується

МБРР, МАР

Видання документу здійснено

Старшим віце-президентом та генеральним радником, LEGVP

За підтримки

Головного радника, LEGOP

КЕРІВНИЦТВО

щодо запобігання та боротьби з шахрайством і корупцією у проектах, що фінансуються за рахунок позик МБРР та кредитів і грантів МАР (від 15 жовтня 2006 року в редакції від січня 2011 року та від 1 липня 2016 року)

Мета і загальні принципи

1. Дане керівництво розроблене для запобігання та боротьби з шахрайством і корупцією (визначення даних термінів наведено далі), які можуть мати місце при використанні коштів, що надходять у вигляді фінансування з боку Міжнародного банку реконструкції та розвитку (МБРР) або Міжнародної асоціації розвитку (МАР) в період підготовки та/або реалізації проектів за підтримки Фонду Інституційного Розвитку (ФІР). У даному Керівництві наведено загальні принципи, вимоги та санкції, що застосовуються до осіб і суб'єктів, які отримують, несуть відповідальність за розміщення або переказ, або приймають рішення, чи здійснюють вплив в процесі прийняття рішень щодо використання даних коштів.

2. Всі особи та суб'єкти, зазначені вище в пункті 1 повинні дотримуватися найсуворіших етичних стандартів. Зокрема всі дані особи та суб'єкти повинні вживати всіх необхідних заходів для запобігання та боротьби з шахрайством і корупцією і не брати участі в шахрайстві і корупції при використанні коштів, отриманих у вигляді фінансування з боку МБРР або МАР.

Правові аспекти

3. Кредитна угода¹, що передбачає виділення Позики², регулює правові відносини між Позичальником³ і Банком⁴, пов'язані з конкретним проектом, на який виділяється Позика.

¹ У цьому Керівництві під «Юридичною угодою» розуміється будь-яка Угода про позику, що забезпечує гарантію позики МБРР з боку країни-члена, Угода про фінансування, що передбачає виділення кредиту МАР або гранту МАР, Угода про виділення авансу на підготовку проекту або Угода про грант Фонду Інституційного Розвитку (ФІР), грант або позика з трастового фонду, що передбачає виділення виконуваного одержувачем гранту трастового фонду або позики в тих випадках, коли це Керівництво може бути застосовано до подібної угоди, а також Угода про проект, коли Агентство з реалізації проекту працює з будь-якою з вищевказаних позик, кредитами або грантами.

² Термін «Позика», або «Позики» означає позики МБРР ФІР, а також кредити та гранти МАР ФІР, аванси на підготовку проектів, гранти ФІР і виконувані одержувачем гранти або позики з трастового фонду на проекти, щодо яких застосовується дане Керівництво відповідно до угоди про виділення таких грантів/позик. Дане Керівництво не застосовується до: (i) Програм орієнтованих на результат (ПОР), або (ii) Заходів політики розвитку (ЗПР), якщо Банком не було узгоджено з Позичальником конкретні цілі, на які можуть використовуватися позикові кошти, або на (iii) Гарантійне обслуговування позик МБРР/МАР.

³ У цьому Керівництві термін «Позичальник» включає позичальника позики МБРР, або одержувача кредиту або гранту МАР, або гранту чи позики з трастового фонду. У деяких випадках Позика МБРР може бути виділена суб'єкту, який не є країною-членом. У таких випадках, в цьому Керівництві під терміном «Позичальник» мається на увазі країна-член, яка виступає як Гарант Позики, якщо інше не передбачене контекстом. У деяких випадках проект або частина проекту виконується Агентством з реалізації проекту, з яким Банк укладає Угоду про проект. У таких випадках, в цьому Керівництві "Позичальник" означає Агентство з реалізації проекту, яке визначається Кредитною угодою.

⁴ У цьому Керівництві "Банк" означає як МБРР, так і МАР, незалежно від того, чи діють вони від власного імені, чи є адміністраторами цільових фондів, що фінансуються іншими донорами.

Позичальник несе відповідальність за реалізацію проекту⁵ відповідно до Кредитної угоди, включаючи використання позикових коштів. Відповідно до статей угоди Банк, в свою чергу, виконує фідуціарні обов'язки «щодо забезпечення використання коштів будь-якої позики тільки в тих цілях, на які позику було виділено, причому належну увагу слід звертати на питання економії та ефективності, незважаючи на політичні, чи інші неекономічні аспекти або міркування»⁶. Дане Керівництво являє собою важливий елемент таких угод і застосовується у разі підготовки та реалізації проекту відповідно до Кредитної угоди

Сфера застосування

4. Наступні положення даного Керівництва поширюються на шахрайство і корупцію, які можуть мати місце в зв'язку з використанням позикових коштів в процесі підготовки і реалізації проекту, що повністю або частково фінансується Банком. Дане Керівництво поширюється на шахрайство і корупцію, пов'язані з безпосереднім витрачанням позикових коштів на невстановлені цілі, а також шахрайство і корупцію, які здійснюються з метою вплинути на будь-яке рішення в зв'язку з використанням позикових коштів. У цьому Керівництві все таке шахрайство і корупція розглядаються як дії, що здійснюються у зв'язку із використанням позикових коштів.

5. Дане Керівництво застосовується щодо Позичальника і всіх інших осіб або суб'єктів, які отримують позикові кошти для власного використання (наприклад, «кінцеві користувачі»), осіб або суб'єктів, таких як фіскальні агенти, які відповідають за розміщення або переказ позикових коштів (незалежно від того, чи є вони бенефіціарами щодо таких коштів), а також осіб або суб'єктів, які приймають рішення або впливають на прийняття рішень про використання позикових коштів. У цьому Керівництві всі такі особи і суб'єкти розглядаються як «одержувачі позикових коштів», незалежно від того, чи отримують вони фізично доступ до таких коштів⁷.

6. Ці вказівки застосовуються до закупівель товарів, робіт, неконсалтингових послуг та консалтингових послуг, що фінансуються (повністю або частково) за рахунок коштів Кредиту Банку. Додаткові конкретні вимоги, що стосуються шахрайства та корупції у зв'язку з такими закупівлями, викладені у Додатку IV «Правил Світового банку щодо закупівель для позичальників, в рамках фінансування інвестиційних проектів» від 1 липня 2016 р., оскільки до них можна час від часу вносити зміни.

Визначення дій, які представляють собою шахрайство і корупцію

7. У цьому Керівництві розглядаються наступні визначені санкційні дії, які вчиняються одержувачами позикових коштів у зв'язку з використанням таких

⁵ Посилання у даному Керівництві на «проект» означає Проект, визначений у Юридичній угоді.

⁶ Статті угоди МБРР, Стаття III, Розділ 5 (b); Статті угоди МАР, Стаття V, Розділ 1(g).

⁷ певні особи або суб'єкти можуть потрапляти до більш ніж в одній категорії, визначеній в параграфі 5 даного Керівництва. Наприклад, фінансовий посередник може отримувати плату за свої послуги, передавати кошти кінцевим користувачам і приймати рішення або впливати на рішення щодо використання позикових коштів.

коштів⁸:

- a) «Корупційна дія» це пропозиція, надання, отримання або вимагання, прямим або непрямим чином, чого-небудь, що має цінність, з метою неналежного впливу на дії іншої сторони⁹.
- b) «Шахрайська дія» це будь-яка дія або помилка, включаючи невірне представлення, які в результаті наміру або грубої¹⁰ необережності вводять сторону в оману або прагнуть ввести її в оману з метою отримання фінансової або іншої вигоди або з метою ухилення від зобов'язання.
- c) «Дія на основі змови» являє собою домовленість двох або більше сторін для досягнення неналежної мети, включаючи створення неналежного впливу на дії іншої сторони.
- d) «Дія примусового характеру» представляє собою погіршення становища або заподіяння шкоди, або загрозу погіршення становища або заподіяння шкоди, що носять прямий або непрямий характер, стосовно будь-якої сторони або майна сторони з метою створення неналежного впливу на дії сторони.
- e) «Дії, що перешкоджають проведенню розслідування», являють собою (i) умисне знищення, підробку, зміну або приховування доказів від слідства або неправдиві заяви, подані особам, які ведуть розслідування, з метою створення значних перешкод у проведенні Банком розслідування звинувачень у корупційних, шахрайських діях, діях на основі змови і діях примусового характеру; та/або погрози, переслідування, або залякування будь-якої сторони з тим, щоб вона не повідомила відому їй інформацію, що має відношення до розслідування, чи не здійснювала розслідування, або (ii) дії, націлені на створення значних перешкод для Банку при реалізації його контрактних прав на проведення аудиту або на доступ до інформації.¹¹

8. У цьому Керівництві описані вище дії в такому визначенні іноді, як спільно так і окремо, називаються «шахрайством і корупцією».

Дії Позичальника щодо запобігання та боротьби з шахрайством і корупцією при використанні позикових коштів

9. Для реалізації встановленої вище мети і загальних принципів Позичальник:

⁸ Якщо інше не зазначено в Юридичній угоді, тоді коли ці терміни використовуються в Юридичній угоді, включаючи відповідні Загальні умови, вони мають значення, як встановлено в пункті 7 даного Керівництва.

⁹ До типових прикладів корупційних дій відносяться хабарництво і «відкати».

¹⁰ Для того щоб дії розцінювалися як дії «з наміром або з необережності», особа, яка є шахраєм, або має знати, що інформація або думка, яка надається є помилковими, або через грубу необережність має залишатися байдужим до того, чи є інформація дійсною або помилковою. Проста неточність такої інформації або думки, що виникли в результаті звичайної недбалості, не є достатньою для класифікації дії як шахрайської.

¹¹ До таких прав, серед іншого, відносяться права, передбачені нижче в пункті 9 (d) даного Керівництва.

(a) вживає всіх належних заходів для запобігання корупційним, шахрайським діям, які стосуються використання коштів Позики, включаючи (але не обмежуючись): (i) створення належної фідучіарної і адміністративної практики та інституційних механізмів для забезпечення використання коштів Позики тільки в тих цілях, на які Позика виділялась, та (ii) забезпечення всіх своїх представників¹², які беруть участь в проекті, і всіх одержувачів позикових коштів, з якими він укладає угоди, пов'язані з Проектом, примірниками даного Керівництва і ознайомлення даних осіб з його змістом;

(b) негайно повідомляє Банк про будь-які звинувачення в шахрайстві і корупції, що стали йому відомі, в зв'язку з використанням коштів Позики;

(c) якщо Банк виявить, що будь-яка особа або суб'єкт, зазначений вище в пункті (a) здійснив корупційні, шахрайські дії, які стосуються використання коштів Позики - вживає своєчасних і належних заходів, які задовольняють вимогам Банку, для вирішення подібних дій, коли вони мають місце;

(d) включає такі положення в свої угоди з кожним одержувачем позикових коштів, оскільки Банк може зажадати в повній мірі застосувати вимоги даного Керівництва, включаючи (але не обмежуючись) положеннями, (i) що вимагають, щоб такі одержувачі коштів підпорядковувалися вимогам пункту 10 цього Керівництва, (ii) вимагають, щоб такі одержувачі коштів дозволяли Банку проводити перевірку їх обліку та звітності, а також інших пов'язаних з проектом документів, які повинні вестися відповідно до Кредитної угоди, а також здійснювати їх аудит з боку Банку або від його імені, (iii) забезпечують можливість дострокового завершення або припинення дії угоди Позичальником, якщо Банк оголосив, що такий одержувач коштів позбавлений права отримувати позикові кошти відповідно до пункту 11, який приводиться нижче; та (iv) вимагають відшкодування таким одержувачем коштів будь-якої суми позики, щодо якої мав місце випадок шахрайства і корупції;

(e) здійснює повноцінну співпрацю з представниками Банку у рамках будь-якого розслідування звинувачень в шахрайстві і корупції в зв'язку з використанням позикових коштів; та

(f) якщо Банк оголосить про позбавлення будь-якого одержувача позикових коштів прав на їх отримання відповідно до наведеного нижче в пункті 11 - вживає всіх необхідних і належних заходів для надання такої заяві повної сили за допомогою, серед іншого, (i) застосування права Позичальника достроково припинити або призупинити дію угоди між Позичальником і таким одержувачем коштів та/або (ii) вимоги відшкодування коштів.

Інші одержувачі позикових коштів

¹² Посилання на «представників» суб'єкта господарювання у даному Керівництві також включають його посадових осіб, службовців, працівників та агентів.

10. Для реалізації встановленої вище мети і загальних принципів кожен одержувач позикових коштів, який укладає договір з Позичальником, що має відношення до проекту (або з іншим одержувачем позикових коштів):

(a) здійснює свою пов'язану з проектом діяльність відповідно до встановлених вище загальних принципів і положень його угоди з Позичальником, про яку йдеться вище в пункті 9(d); і включає аналогічні положення в будь-які пов'язані з Проектом угоди, які він може укласти з іншими одержувачами коштів Позики;

(b) негайно повідомляє Банк про будь-які звинувачення в шахрайстві і корупції, що стали йому відомі, в зв'язку з використанням коштів Позики;

(c) здійснює повноцінну співпрацю з представниками Банку у рамках будь-якого розслідування звинувачень в шахрайстві і корупції в зв'язку з використанням позикових коштів;

(d) вживає всіх належних заходів для запобігання корупційним, шахрайським діям з боку його представників (якщо такі є) у зв'язку з використанням коштів Позики включаючи (але не обмежуючись): (i) створення належної фідучіарної і адміністративної практики та інституційних механізмів для забезпечення використання коштів Позики тільки в тих цілях, на які Позика виділялась, та (ii) забезпечення всіх своїх представників примірниками даного Керівництва і ознайомлення даних осіб з його змістом ;

(e) якщо оголошено про позбавлення будь-якого одержувача позикових коштів прав на їх отримання відповідно до наведеного нижче в пункті 11, - вживає всіх необхідних і належних заходів для надання такій заяві повної сили за допомогою, серед іншого, усунення такого представника від виконання всіх обов'язків і зобов'язань в зв'язку з проектом або, якщо таке прохання отримано з боку Банку або іншої відповідної сторони, - припинення контрактних відносин з таким представником; та

(f) якщо він вступив в угоду, пов'язану з проектом, з іншою особою або суб'єктом, відносно якого оголошено про позбавлення прав на отримання позикових коштів відповідно до наведеного нижче в пункті 11, - вживає всіх необхідних і належних заходів для надання такій заяві повної сили за допомогою, серед іншого, (i) застосування свого права на дострокове припинення або призупинення дії угоди та/або (ii) вимоги відшкодування коштів.

Дії Банку у випадках шахрайства і корупції

11. Для реалізації встановленої вище мети і загальних принципів Банк має право застосовувати санкції, відповідно до чинної політики та санкційних процедур

Групи Світового банку, відносно будь-якої особи, або суб'єкта¹³, за винятком країни-члена¹⁴, які включають в себе (але не обмежуються) публічним оголошенням такої особи або суб'єкта позбавленим права на невизначений або обмежений часовими рамками період: (i) отримувати контракти, що передбачають фінансування з боку Банку; (ii) отримувати фінансову або іншу вигоду від контрактів, що передбачають фінансування з боку Банку, наприклад, в якості субпідрядника; та (iii) іншим чином брати участь в підготовці або реалізації даного проекту або будь-якого іншого проекту, що повністю або частково фінансується банком:

- a) якщо в будь-який момент часу Банк встановить¹⁵, що така особа або суб'єкт були замішані в корупції, або шахрайстві у зв'язку з використанням позикових коштів¹⁶;
- b) якщо інша організація, що здійснює фінансування, з якою Група Світового банку уклала угоду про взаємне забезпечення виконання рішень про позбавлення права брати участь в конкурсах¹⁷, заявляє про те, що така особа або суб'єкт не мали права для отримання фінансових коштів даної організації, яка здійснює фінансування, або іншим чином має права для участі в підготовці або реалізації будь-якого проекту, повністю або частково фінансується даною організацією, внаслідок встановлення даною організацією, яка здійснює фінансування, того, що така особа або суб'єкт замішані в шахрайстві та корупції в зв'язку з використанням фінансових коштів, наданих даною організацією, яка здійснює фінансування; або
- c) якщо Група Світового банку визнала особу або суб'єкта недобросовісним постачальником на підставі шахрайства і корупції в зв'язку зі здійсненням корпоративних закупівель в рамках проектів Групи Світового банку.

Інше

12. Положення даного Керівництва не обмежують будь-які інші права, засоби захисту¹⁸ або зобов'язання Банку або Позичальника відповідно до Кредитної угоди або відповідно до будь-якого іншого документу, сторонами якого є Банк і Позичальник.

¹³ Як і у випадку з учасниками торгів при здійсненні закупівель, Банк може також застосовувати санкції до осіб і суб'єктів, які займаються шахрайством або корупцією в процесі подачі заявки, для того, щоб стати одержувачем позикових коштів (наприклад, банк, який представляє підроблені документи, щоб отримати право виступати в ролі фінансового посередника в рамках фінансованого Банком проекту), незалежно від того, чи призвели їх дії до бажаного результату чи ні.

¹⁴ Для цілей цього Керівництва під визначення «країни-члена» потрапляють посадові особи та службовці уряду країни або будь-яких його політичних або адміністративних підрозділів, а також державних підприємств і відомств, які не мають права брати участь в торгах і отримувати фінансовані Банком контракти відповідно до пункту 3.22 «Правил здійснення закупівель для позичальників ФІР»

¹⁵ Банк створив Раду з питань санкцій, а також пов'язані з цим процесуальні норми, необхідні для винесення подібних рішень. У процесуальних нормах Ради з санкцій наводиться повний перелік санкцій, які можуть застосовуватися Банком.

¹⁶ Дана санкція також може припускати відшкодування будь-якої суми позики (без будь-яких обмежень), щодо якої були вчинені шахрайські і корупційні дії. Банк може розкрити для громадськості особистість будь-якої особи або суб'єкта, який позбавляється прав відповідно до пункту 11 даного Керівництва.

¹⁷ Також іноді називається «перехресна дискваліфікація».

¹⁸ Кредитна угода надає Банку певні права і засоби захисту, які можуть застосовуватися щодо позики в разі шахрайства і корупції при використанні позикових коштів в ситуаціях, обумовлених в даному документі.